

Lp Triin Tõnisson
Justiitsministeerium
e-post: triin.tonisson@just.ee

Teie: 07.08.2019

Meie: 27.09.2019

SEISUKOHT

ELi saneerimise ja maksejõuetuse direktiivi 2017/1132 kohta

Täname võimaluse eest anda seisukoht ELi saneerimise ja maksejõuetuse direktiivi kohta seoses saneerimisseaduse muudatuste väljatöötamisega.

Käesolevaga märgime, et direktiiv on mitmes aspektis üldine ega anna konkreetseid juhiseid, jättes liikmesriigile otsustusõiguse vastava regulatsiooni kehtestamiseks. Sellisel juhul tuleks direktiivis antud ettepanekuid analüüsida Eesti kohtupraktikas esinenud probleemidest lähtuvalt.

Järgnevalt esitame direktiivi kohta üldised seisukohad:

1. Varajase hoiatamise vajadus

Direktiivi eesmärgiks on tagada ettevõtjatele tõhusad riiklikud ennetava saneerimise raamistikud, mis võimaldaksid neil jätkata majandustegevust. Praktikast on peamiseks probleemiks asjaolu, et ettevõtte saneerimine algab olukorras, kus majanduslikud raskused ei ole enam ajutised ning ületatavad, vaid on välja kujunenud püsiv maksejõuetus. Sel juhul ei ole ettevõtte saneerimist võimalik enam läbi viia ning välja tuleb kuulutada pankrot. See tähendab, et olemasolev saneerimisseadus ei ole piisavalt tõhus.

Vastavalt direktiivi art-ile 3 tuleb tagada selged ja läbipaistvad varajase hoiatamise vahendid, mille eesmärgiks on anda ettevõtjale suunised vajalike abinõude rakendamiseks, et vältida püsiva maksejõuetuse väljakujunemist. Direktiivis ei ole täpselt välja toodud, millised võiksid olla vastavad hoiatamise vahendid.

Lisaks juhime tähelepanu praktikast esinevale probleemile, et tihtipeale jäetakse majandusaasta aruanded esitamata, mis näitab, et juhatuse liikmed ei soovi esitada andmeid makseraskuste kohta, mis omakorda raskendab võlgnikule varajase info edastamist võimalike abinõude kohaldamise kohta.

2. Täitemenetluse jätkamine

Direktiivi art 6 lg 6 järgi järgi peatatakse konkreetsed täitemeetmed esialgu kuni neljaks kuuks, kuid kehtiv SanS § 11 lg 1 järgi peatab kohus täitemenetluse kuni saneerimiskava kinnitamiseni või menetluse lõppemiseni. Viimati nimetatud säte ei anna kohtule diskretsiooniõigust otsustada täitemenetluse jätkamise üle. Praktikast kestavad saneerimismenetlused kauem kui neli kuud.

3. Saneerimiskavade vastuvõtmine

Direktiivi art 9 lg 2 järgi võivad saneerimiskavasid esitada ka võlausaldajad. Tuleks analüüsida, kas võlausaldaja õigus esitada saneerimiskava on kooskõlas võlgnike õiguste ja huvidega.

Direktiivi art 9 lg 3 järgi piiratakse omakapitali omanike, madalama rahuldamisjärguga võlausaldajate ja võlgniku või tema ettevõttega seadud isikute, kellel on huvide konflikt, hääleõigust. Samuti antakse lõikes 4 juhised, et hääletamisel peavad eraldi rühma moodustama vähemalt tagatud ja tagamata nõuetega võlausaldajad. Kehtiv saneerimisseadus ei anna selgeid ja üheseid juhiseid rühmade moodustamise kohta ega sätesta kohustuslikkust moodustada teatud võlausaldajatele erinev rühm hääletamise eesmärgil. Probleemi ei ole lahendanud ka kohtupraktika. Seega on ettevõtjal, võlausaldajatel, saneerimisnõustajal ning ka kohtul raskendanud kontrollida rühmade moodustamise õiguspärasust, kui tegelikkuses selged reeglid puuduvad. Toetame saneerimiskava hääletamise eesmärgil moodustada erinevad võlausaldajate rühmad vähemalt tagatud ja tagamata võlausaldajatele. Samuti tuleb kaaluda nn allutatud laenude ja muude võlgniku lähikondsete (PankrS § 117) hääleõiguse piiramist, et tagada hääletamise õiguspärasus. Praktikast on probleeme, et võlgnikuga seotud isikud mõjutavad saneerimiskava vastuvõtmist, lähtudes endaga seotud isikute, mitte teiste võlausaldajate õigustest ja huvidest. Alternatiivselt tuleks kaaluda eraldi rühma moodustamist eelpool nimetatud võlgnikuga seotud isikutele.

Märgime, et hääletamise õiguspärasuse kontrollimiseks tuleks seaduses sätestada selged reeglid võlausaldajate nõuete kontrollimiseks. Praktikast ei esita võlausaldajad nõude aluseks olevaid dokumente ning saneerimisnõustaja lähtub tihtipeale võlgniku poolt esitatud andmetest (kontrollimata nõude aluseks olevaid dokumente).

4. Töötajad

Direktiivi art 13 lg 1 kohaselt tuleb tagada, et ennetava saneerimise raamistik ei mõjuta töötajate individuaalseid ja kollektiivseid õigusi. Kehtiv saneerimisseadus ei reguleeri piisavalt töötajate õigusi saneerimismenetluse kestel.

5. Uus rahastamine ja vaerahastamine

Direktiivi 4. ptk sätestab juhised uue rahastamise ja vaerahastamise kaitsmiseks. Eesmärgiks on vältida sellise rahastamise tühiseks ja kehtetuks jms tunnistamise nõuete võimalust. Kehtiv saneerimisseadus selliseid rahastamisi ei kaitse. Lisaks tuleks analüüsida, kas art 17 lg-s 4 antud võimalus anda sellise rahastamise andjale eelisõigus järgnevas maksejõuetusmenetluses tehtavate väljamaksete osas on mõistlik.

6. Kohtud ja haldusasutused

Direktiivi art 25 annab juhised, et kiiruse ja efektiivsuse tagamiseks peab liikmesriik tagama maksejõuetusajades spetsialiseerunud kohtud. Arvestades Eesti väiksust ei ole mõistlik luua eraldi pankrotikohtuid, kuid tagades kiire ja efektiivse menetluse läbiviimise ning üldise kohtupraktika, toetame kohtunike spetsialiseerumist maksejõuetusajades.

7. Saneerimisnõustajad

Direktiivi art 27 sätestab nõuded saneerimisnõustajale. Kehtiv saneerimisseadus näeb ette väga laia isikute ringi, kes võivad olla saneerimisnõustajad. Saneerimisnõustaja määramisel võiks kohus koos ettevõtjaga pidada läbirääkimisi ka võlausaldajatega, kellest sõltub saneerimiskava vastuvõtmine.

Samuti tuleks üle vaadata saneerimisnõustaja tasustamise kord- kas see on piisavalt selge ja läbipaistev, kuidas tasu kujuneb.

Lisaks tuleks saneerimisseaduses täpsustada saneerimisnõustaja kohustused ning vastutus kohtustuse rikkumise korral. Kehtiv seadus on kohati vastuoluline.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mari Schihalejev

õppeülesande täitja/doktorant

Tartu Ülikooli sotsiaalteaduste valdkond õigusteaduskond

mari.schihalejev@ut.ee